

UMEÅ UNIVERSITET

Systembeskrivning år 2021 - Intern styrning och kontroll

UMEÅ UNIVERSITET

Innehållsförteckning

1	Intern styrning och kontroll inom Umeå universitet.....	3
1.1	Bakgrund	3
1.2	Tillämpning av förordningen om intern styrning och kontroll.....	3
2	System för intern styrning och kontroll.....	4
2.1	Organisation och ansvar	4
2.2	Kvalitetsarbete	7
2.3	Planering och uppföljning vid Umeå universitet	8
2.4	Regelverk.....	11
2.5	Information och kommunikation.....	12
2.6	Tillsyn av intern styrning och kontroll	13
3	Övriga förordningar med krav på riskanalys	16
3.1	Förordningen (1995:1300) om statliga myndigheters riskhantering	16
3.2	Förordningen (2015:1052) om krisberedskap och höjd beredskap	17
3.3	Dataskyddsförordningen (GDPR, The General Data Protection Regulation)	17
3.4	Säkerhetsskyddslag (2018:585).....	17

UMEÅ UNIVERSITET

Sammanfattning

I kapitel 1 beskrivs bakgrunden till arbetet med intern styrning och kontroll, samt tillämpningen av förordningen om intern styrning och kontroll vid Umeå universitet. Här finns bl.a. ett utdrag ur förordningen samt beskrivning av riskanalys. Kapitel 2 är en dokumentation av Umeå universitets system och arbete med intern styrning och kontroll. Kapitlet beskriver organisation och ansvar, kvalitetsarbete, den strategiska planerings- och uppföljningsprocessen, regelverk, information och kommunikation, samt tillsyn av intern styrning och kontroll. Kapitel 3 behandlar övriga förordningar med krav på riskanalys.

1 Intern styrning och kontroll inom Umeå universitet

1.1 Bakgrund

Ledningen vid myndigheter under regeringen som omfattas av förordningen om intern styrning och kontroll (2007:603) ska i anslutning till underskriften i årsredovisningen, lämna en bedömning av huruvida verksamhetens process för intern styrning och kontroll är betryggande.

Myndighetsledningen ansvarar för att det finns en process för intern styrning och kontroll vid myndigheten som fungerar på ett betryggande sätt. Denna process ska säkerställa att myndigheten med rimlig säkerhet fullgör sina uppgifter, uppnår verksamhetens mål och uppfyller kraven i 3 § myndighetsförordningen (2007:515), se nedanstående förordningstext. Med begreppet myndighetsledning i förordningstextens mening avses Universitetsstyrelsen.

3 § Myndighetens ledning ansvarar inför regeringen för verksamheten och skall se till att den bedrivs effektivt och enligt gällande rätt och de förpliktelser som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen, att den redovisas på ett tillförlitligt och rättvisande sätt samt att myndigheten hushållar väl med statens medel.

Processen för intern styrning och kontroll ska även förebygga att verksamheten utsätts för korruption, otillbörlig påverkan, bedrägeri och andra oegentligheter. Myndighetsledningen ska säkerställa att det inom myndigheten finns en god intern miljö som skapar förutsättningar för en väl fungerande process för intern styrning och kontroll.

Vidare framgår av förordning om intern styrning och kontroll att följande moment ska ingå i processen: riskanalys, åtgärder, uppföljning och dokumentation.

1.2 Tillämpning av förordningen om intern styrning och kontroll

Vid Umeå universitet har arbetet med intern styrning och kontroll sedan införandet år 2008 haft sin utgångspunkt i den s.k. COSO-modellen (utvecklad av Committee of Sponsoring Organization). Ekonomistyrningsverket (ESV) är normerande för statliga myndigheter när det gäller intern styrning och kontroll. ESV rekommenderar att COSO-modellen används.

Nedan finns en kortfattad redovisning av de moment, som enligt förordning (2007:603) om intern styrning och kontroll ska ingå i processen för intern styrning och kontroll och hur dessa tillämpas vid Umeå universitet. Arbetet och utvecklingen av intern styrning och kontroll vid Umeå universitet fortgår kontinuerligt.

En treårig riskanalys med åtgärder och kontrollplan fastställs av universitetsstyrelsen och revideras av rektor vid behov eller vid en årlig översyn. Planen följs upp årligen, där uppföljningen ligger till grund för styrelsens bedömning i samband om den interna styrningen och kontrollen är betryggande.

Målet är att Umeå universitet ska ha god kunskap om vilka de väsentliga riskerna är och hur dessa identifieras och värderas, så att risk antingen kan accepteras eller att åtgärder vidtas för att förhindra,

UMEÅ UNIVERSITET

undvika eller minimera att risk inträffar. Vidare ska universitetet ha ett system för åtgärder som förhindrar och minimerar de risker som bedöms få de största konsekvenserna för universitetets verksamhet, samt informera och samarbeta med andra myndigheter för att åtgärda den identifierade risken.

Umeå universitet ska ha en väl fungerande uppföljning inom verksamheten för att förebygga att felaktigheter uppstår, samt för att upptäcka och åtgärda eventuella felaktigheter. Detta inkluderar att årligen följa upp både kontrollåtgärder samt systemet för intern styrning och kontroll.

Identifierade risker och hur de identifierats, åtgärder för att minimera risken, kontrollmoment samt uppföljning dokumenteras.

2 System för intern styrning och kontroll

2.1 Organisation och ansvar

Nedan definieras ansvarsområden för arbetet med intern styrning och kontroll inom Umeå universitet.

Allmänt

Överordnad nivå är alltid skyldig att vidta åtgärder om inte underliggande chefsnivå genomför åtgärder vid återkommande eller allvarliga regelöverträdelser. Vid sådana situationer ska kommunikation ske mellan de olika chefsnivåerna. En öppen kommunikation mellan de olika nivåerna är något som alltid eftersträvas inom universitetet.

Rutiner för rapportering mellan organisatoriska nivåer

Rektor har beslutat att fastställa rutiner för rapportering mellan organisatoriska nivåer inom universitetet (FS 1.1.2-945-14) i enlighet med nedanstående:

Rektor träffar fakultetsledning/Läraryhögskolans ledning regelbundet med ett rullande schema, dvs respektive fakultet var femte vecka. På dessa ordinarie dialogträffar mellan universitetsledning och fakultetsledning/Läraryhögskolans ledning är "avvikelse rapportering" en stående punkt på agendan. Eventuella befarade eller uppkomna negativa händelser/regelöverträdelser inom fakultetens ansvarsområde rapporteras då till universitetsledningen. Universitetsledningen kan också i sin tur ärenden, avseende befarade negativa händelser/regelöverträdelser inom fakultetens ansvarsområde.

Prefekt/enhetschef/föreståndare som får information om regelöverträdelser eller risk för negativa händelser ska rapportera skriftligt eller muntligt till fakultetsledning respektive universitetsdirektör i de fall regelöverträdelser bedöms som allvarlig eller återkommande.

I de fall anställd på institution eller enhet har information om regelöverträdelser, ska detta rapporteras till prefekt/enhetschef/föreståndare. I undantagsfall genomför prefekt eller enhetschef beslut som innebär en allvarlig eller återkommande regelöverträdelser, trots påtalan. Anställda på institution eller enhet ska i dessa fall kontakta dekan/kanslichef/motsvarande funktion på fakultet/motsvarande. Om exempelvis enhetschef inom universitetsförvaltningen, personal på fakultet eller universitetsdirektör får information om regelöverträdelser, ska den person som kontaktas informera berörd fakultetsledning.

I de fall överordnad chefsnivå får information om regelöverträdelser som är allvarliga eller återkommande, ska överordnad chefsnivå säkerställa att åtgärder är vidtagna.

Universitetsstyrelsen

Universitetsstyrelsen är universitetets högsta beslutande organ och har det övergripande ansvaret för att det finns en intern styrning och kontroll som fungerar på ett betryggande sätt vid Umeå universitet. Det är universitetsstyrelsens ansvar att verksamheten bedrivs rättssäkert, effektivt, redovisas på ett tillförlitligt och rättvisande sätt samt att myndigheten hushållar väl med statens medel.

UMEÅ UNIVERSITET

Universitetsledning

Rektor ansvarar under universitetsstyrelsen för arbetet med att säkerställa att universitetet har en god intern styrning och kontroll som genomsyrar hela verksamheten. Rektor ansvarar för beredning av universitetsstyrelsens beslut kring intern styrning och kontroll och att det finns lämpliga stödfunktioner och system för att säkerställa och att följa upp arbetet inom området.

Prorektor är ställföreträdande till rektor och tjänstgör i rektors ställe när hon eller han inte är i tjänst samt ersätter även i övrigt rektor i den utsträckning som rektor bestämmer.

Universitetsdirektör ansvarar för att säkerställa att det finns en tydlig och etablerad process för intern styrning och kontroll på universitetsgemensam nivå, och därtill ett operativt ansvar inom universitetsförvaltningen.

På universitetsledningsnivå gäller för närvarande följande ansvarsfördelning:

Ansvarig	Ansvarsområde
Rektor	Övergripande ansvar
Prorektor	Stf. rektor/övergripande ansvar. Forskning och utbildning på forskarnivå inom medicin samt naturvetenskap och teknik. I uppdraget ingår även samverkan och internationalisering inom området.
Universitetsdirektör	Universitetsdirektören är den högsta administrativa chefen vid Umeå universitet. Däri ingår ansvar för intern styrning och kontroll av verksamheten.
Vicerektor för forskning och utbildning på forskarnivå inom samhällsvetenskap och humaniora	I uppdraget ingår även samverkan och internationalisering inom området.
Vicerektor för utbildningsfrågor på grundnivå och avancerad nivå, samt lika villkorsfrågor	I uppdraget ingår även samverkan och internationalisering inom området.
Enhetschef planeringsenheten	Bereder, utifrån universitetsdirektörens uppdrag, det universitetsgemensamma arbetet med intern styrning och kontroll.

Fakultetsnämnder

Fakultetsnämnderna utgör de vetenskapliga ledningsorganen och ansvarar för forskning samt utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå. En av fakultetsnämndens huvuduppgifter är att årligen följa upp samtliga verksamheter inom fakulteten. I detta ansvar ingår att kvalitetssäkra och utveckla metoder samt arbetssätt inom hela fakulteten.

Dekan

Dekanan har det övergripande ledningsansvaret för fakulteten. Enligt universitetets ekonomistyrregler ansvarar dekanen för att fakulteten följer universitetets interna ekonomiadministrativa, personaladministrativa och studieadministrativa bestämmelser i enlighet med gällande anvisningar, samt följer beslutad delegationsordning. Dekanan ansvarar även för att verksamheten vid fakulteten bedrivs i enlighet med såväl universitetets egna regeldokument som gällande författningar och avtal samt för att säkra och utveckla intern styrning och kontroll inom sitt respektive ansvarsområde. I enlighet med universitetets arbetsordning har dekan att fatta beslut i enlighet med rektors besluts- och delegationsordning och är alltid skyldig att vidta åtgärder om inte underliggande chefsnivå genomför åtgärder vid återkommande eller allvarliga regelöverträdelser.

Föreståndaren för Lärarhögskolan resp. överbibliotekarie

Föreståndaren för Lärarhögskolan resp. överbibliotekarie har det övergripande ledningsansvaret för Lärarhögskolan resp. Universitetsbiblioteket och ansvarar för att säkra och utveckla intern styrning och kontroll inom sitt ansvarsområde.

UMEÅ UNIVERSITET

Prefekter och övriga chefer

Prefekten och övriga chefer har det övergripande ledningsansvaret för institutionen/motsvarande och för att säkra och utveckla intern styrning och kontroll inom sitt ansvarsområde. Enligt universitetets ekonomistyrregler ansvarar prefekten för institutionen för att universitetets interna ekonomiadministrativa, personaladministrativa och studieadministrativa bestämmelser i enlighet med gällande anvisningar följs samt även beslutad delegationsordning.

Planeringsenheten

Planeringsenheten, vid universitetsförvaltningen, bereder, utifrån universitetsdirektörens uppdrag, det universitetsgemensamma arbetet med intern styrning och kontroll vid Umeå universitet.

Internrevisionen

Internrevisionen ska bistå universitetsledningen att nå sina mål genom att granska och lämna rekommendationer till förbättringar av universitetets process för intern styrning och kontroll.

2.1.1 Gatekeeping

Genom beslut av rektor har Umeå universitet en s.k. gatekeepingfunktion. Gatekeepingfunktionen består av flera delar, dvs det är inte en person eller en fysisk plats eller en enhet som utgör funktionen utan begreppet är en beteckning på en styrnings- och ärendeprocessmodell där utgångspunkterna ska vara:

- att så långt som möjligt säkerställa att uppgiftsinhämtandet sker på ett resurseffektivt sätt och att kvalitetssäkra uppdrag som går ut till fakulteter, Lärarhögskolan, universitetsbibliotek, universitetsförvaltning och institutioner/motsv.
- att så långt som möjligt hämta uppgifter ur universitetsgemensamma system eller söka fram tidigare inhämtade uppgifter.
- att gatekeepingfunktionen ansvarar för att koordinera uppgifter som trots detta ändå behöver gå ut till verksamheten.
- att gatekeepingfunktionen ansvarar för att kvalitetssäkra vissa typer av dokument som går till universitetsstyrelsen och rektor för beslut. Dessa utgångspunkter kan med fördel även gälla för universitetets samtliga organisatoriska nivåer (FS 1.1-2300-19)

Gatekeeping sker främst vid universitetsdirektörens regelbundna möten med kanslichefer och av akademisekreteraren rörande ärenden som ska avgöras av rektor.

2.1.2 Delegationsordning och universitetsgemensamma styrdokument

Vid Umeå universitet ska beslutsprocessen på alla nivåer vara transparent och lättillgänglig och besluts- och delegationsordningen ska vara väl definierad och tydlig. Nu gällande Rektors besluts- och delegationsordning fastställdes av rektor den 3 november 2020 (Dnr: FS 1.1-1142-19). Delegation av beslutanderätt ska alltid ske så att god förvaltningsrättslig standard upprätthålls, det vill säga så att ärenden blir effektivt behandlade med rätt kompetens.

Utifrån delegationsordningen har fakultetsnämnderna, dekanerna, universitetsdirektören, biblioteksstyrelsen och överbibliotekarien utarbetat och fastställt sina vidaredelegationer. Dessa delegationsordningar följer strukturen i rektors besluts- och delegationsordning.

Arbetsordning för Umeå universitet

Arbetsordningen fastställer och beskriver universitetets övergripande organisations- och beslutsstruktur samt de olika funktionerna och rollernas ansvar och uppgifter. I arbetsordningen anges även den lagstiftning och hantering som gäller för universitetets handläggning av beslutsärenden. Nu gällande arbetsordning fastställdes av universitetsstyrelsen den 11 juni 2019 (FS 1.-195-18).

Regler för institutioner, arbetsenheter, centrum och högskolor vid Umeå universitet

Reglerna utgår från arbetsordning för Umeå universitet som fastställer och beskriver bland annat de

UMEÅ UNIVERSITET

organisatoriska enheterna på basnivå vid universitetet: institutioner, arbetsenheter och centrum. Reglerna preciserar kriterier, varaktighet och organisationen för dessa samt formerna för inrättande, uppföljning, avveckling eller ombildande av enheterna (Dnr: FS 1.1-517-18).

Anställningsordning för lärare vid Umeå universitet

Anställningsordningen reglerar vilka läraranställningar som kan finnas vid universitetet, liksom universitetets arbete med rekrytering och befordran av lärare. Nu gällande anställningsordning fastställdes av universitetsstyrelsen den 4 oktober 2018 (FS 1.1-1672-18).

2.1.3 Rutiner för universitetsstyrelse

För att säkerställa att de uppdrag och insatser som universitetsstyrelsen beslutar om verkställs, gör akademisekreteraren inför varje sammanträde en rapportering av vilka uppdrag som rapporterats till universitetsstyrelsen och vilka uppdrag som återstår att rapportera.

Internrevisionschefen deltar vid universitetsstyrelsens sammanträden, vilket bl.a. syftar till att Internrevisionen ska få god inblick i de ärenden som universitetsstyrelsen beslutar om. Information om de ärenden som ska behandlas vid kommande universitetsstyrelse tillställs alltid ledningsrådet samt den centrala samverkansgruppen.

Universitetsstyrelsen fastställde i oktober 2017 en arbetsordning för styrelsens arbete.

2.1.4 Beslutsmöten

Rektor har beslutsmöten varje vecka där rutiner för ärendehantering, inlämning av beslutsunderlag samt expediering är tydliga. Syftet är även här att ha tydliga och transparenta beslut som enkelt går att söka samt följa upp. Samtliga ärenden till rektors beslutsmöten hanteras i universitetets elektroniska diariesystem. Vid rektors beslutsmöten deltar prorektor, universitetsdirektör, chefsjurist, studentrepresentanter och fackliga representanter.

För **dekaner, fakultetsnämnder** och **prefekt** ska beslut fattas vid regelbundna och protokollförda beslutsmöten utifrån en i förväg upprättad dagordning.

2.2 Kvalitetsarbete

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) ansvarar för ett nationellt kvalitetssäkrings- och utvecklingssystem för utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå. Systemet innebär bland annat att lärosätena och UKÄ har ett gemensamt ansvar för att kvalitetssäkra högre utbildning. Bärande inslag i systemet är att lärosätenas eget kvalitetssäkringsarbete utbildningsutvärderingar och examenstillståndsprovningar. Även tematiska utvärderingar är en del av modellen. Från år 2017 fokuserar UKÄ sina utbildningsutvärderingar på forskarutbildning och legitimationsyrken.

UKÄ har även ett uppdrag att utveckla ett kvalitetssäkringssystem för forskning och presenterade ett förslag i april 2018 som därefter har remissbehandlats. Under hösten 2019 initierades en pilotomgång för att utvärdera systemet som planeras användas i lärosätesgranskningar från 2021.

Umeå universitet har ett gemensamt kvalitetssystem för utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå som fastställdes i februari 2019. Kvalitetssystemet skapar förutsättningar för en målinriktad, systematisk och kontinuerlig kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling. UKÄ kommer att granska Umeå universitets kvalitetssystem med start hösten 2020.

2.2.1 Kvalitetsinsatser/aktiviteter

Universitetet bedriver löpande många insatser för att säkra och höja kvaliteten inom utbildning. Nedan finns några exempel på pågående insatser.

- **Kursutveckling.** En kontinuerlig kvalitetsutveckling av den mest studentnära undervisningsinsatsen är av yttersta vikt. I detta arbete är *kursutvärderingar* mycket viktiga.

UMEÅ UNIVERSITET

- **Programutveckling.** De flesta studenter vid Umeå universitet är programstudenter, och en kontinuerlig utveckling av innehåll och progression i utbildningsprogrammen är mycket viktig. I detta arbete är *programmets verksamhetsberättelse och verksamhetsplan* samt den *externa kollegiala granskningen* mycket viktiga aktiviteter. I programutvecklingsarbetet är även olika *enkäter* samt *studentkårernas studentkårsskrivelse* viktiga.
- **Systemövergripande utveckling.** För att utbildning vid Umeå universitet ska vara av hög kvalitet är det av yttersta vikt att övergripande strukturer i kvalitetsarbetet är effektiva och relevanta för verksamheten. I detta arbete är *fakultetsaudits* och en *kontinuerlig utveckling av kvalitetsarbetet* avgörande.

2.3 Planering och uppföljning vid Umeå universitet

2.3.1 Planeringsprocessen år 2021

Nedan finns en kortfattad beskrivning av universitetets övergripande årliga planeringsprocess.

2.3.2 Universitetets verksamhetsplanarbete

Riksdagen har bland annat uppdragit till Umeå universitet att bedriva:

1. Utbildning som vilar på vetenskaplig eller konstnärlig grund samt på beprövad erfarenhet
2. Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete samt utvecklingsarbete

Universitetet ska också samverka med det omgivande samhället och informera om sin verksamhet samt verka för att forskningsresultat tillkomna vid universitetet kommer till nytta.

UMEÅ UNIVERSITET

Universitetsstyrelsen fastställde *Vision för Umeå universitet* den 3 april 2019. Visionen är resultatet av ett arbete som inleddes våren 2018 och som studenter och alla medarbetare varit inbjudna att delta i. Visionen anger riktning. Den talar om var Umeå universitet vill vara i framtiden, och den är formulerad i tre övergripande utvecklingsområden:

- Framtidsansvar
- Kunskapsutveckling i samspel
- Konkurrenskraft och stolthet

Den beslutade visionen utgör bas för en långsiktig verksamhetsplanering omfattande treårscykler. Rektor beslutade i början av 2020 en universitetsgemensam verksamhetsplan för åren 2020-2022. Ingen revidering är planerad för 2021. Verksamhetsplanen innehåller indikatorer, teman, särskilda prioriteringar/nationella uppdrag, m.m.

Verksamhetsplanearbetet på alla nivåer är under utveckling, bl.a. mot bakgrund av visionens inriktning att universitetet ska arbeta med tillitsbaserad styrning och ledning.

2.3.4 *Universitetets värdegrundsarbete*

Under 2018-2019 har det genomförts ett universitetsgemensamt projekt Umeå universitet med syfte att formulera en universitetsgemensam innebörd av den statliga värdegrunden samt skapa ett arbetsmaterial om värdegrund och värdegrundsarbete där värdegrundsprinciperna utmanas i konkreta exempel från verksamheten. Ett resultat av detta projekt är ett arbetsmaterial för att diskutera dilemman som kan uppstå i vardagen som institutioner, enheter och arbetsgrupper kan använda vid arbetsplatsträffar och på planeringsdagar. Arbetsmaterialet består av boken *Dilemman i vardagen* där olika dilemman beskrivs, fyra filmer och en folder. Materialet finns på både svenska och engelska. Dessutom finns en handledning och två olika presentationer på svenska.

Värdegrundsarbetet ska vara ett ständigt pågående arbete.

2.3.3 *Verksamhetsplaner på fakultets- och institutionsnivå*

Fakulteter, Lärarhögskolan, Universitetsförvaltning och Universitetsbiblioteket, samt institutioner/enheter, ska göra en verksamhetsplan i enlighet med av rektor beslutade anvisningar. En utgångspunkt för arbetet är *Vision för Umeå universitet* och den universitetsgemensamma verksamhetsplanen.

Inför år 2021 har fakulteter, Lärarhögskolan, Universitetsförvaltning och Universitetsbibliotek, liksom tidigare år, utarbetat en riskanalys som omfattar viktiga risker kopplade till övriga uppdrag och verksamhetskrav.

2.3.4 *Uppföljningsprocessen år 2021*

Nedan finns en kortfattad beskrivning av universitetets övergripande årliga uppföljningsprocess.

UMEÅ UNIVERSITET

Uppföljning av teman och indikatorer

Uppföljningen av universitetsgemensamma teman sker på fakultetsnivå eller motsvarande och är i fokus för de dialoger som sker mellan fakultetsledning och universitetsledning under mars-april.

Indikatorerna följs upp av de strategiska råden och rapporteras senast 2021-03-15 för vidare hantering av universitetsledningen.

Ekonomi

Fakulteter, Lärarhögskolan, Universitetsförvaltningen och Universitetsbiblioteket rapporterar skriftligen sitt ekonomiska utfall och lämnar en prognos för hela året tertialvis. Från och med år 2018 periodiseras intäkter och kostnader vid dessa tidpunkter, i syfte att höja kvalitet i prognosarbete och förbättra ekonomistyrning. Universitetsledningen går igenom utfall och prognos med fakulteterna samt Lärarhögskolan vid de dialogträffar som ligger i anslutning till inrapportering av ekonomiskt utfall. Det senaste året har även universitetsstyrelsen och dess budgetkommitté löpande informerats om genomförd ekonomiuppföljning.

Årlig avstämning av verksamhetsplaner

Samtliga fakulteter, Universitetsförvaltning, Universitetsbibliotek, institutioner, enheter och centrumbildningar har fram till och med år 2019 fastställt en verksamhetsberättelse enligt universitetsgemensam struktur. I verksamhetsberättelsen har en redovisning av målarbetet och bedömning av måluppfyllelse för huvudmål inkluderats. Från och med år 2020 fastställer varje organisatorisk enhet årligen en avstämning av den egna enhetens verksamhetsplan (tidigare kallad verksamhetsberättelse).

Verksamhetsdialoger

Universitetsledningen har verksamhetsdialoger med en av fakulteterna (dess ledning) regelbundet. Vid en träff per termin deltar även samtliga prefekter/chefer vid respektive fakultet. Vid två träffar per år är innehållet dialog om verksamhetsplanering och budget inför nästkommande år respektive verksamhetsuppföljning och bokslut. Vid båda dessa träffar sker också dialog om kvalitetsarbetet.

UMEÅ UNIVERSITET

Fakultetsnämnderna ansvarar för uppföljning av sina institutioners verksamheter samt genomför dialogträffar med sina institutioner.

Uppföljning av regleringsbrev

Universitetet följer årligen upp samtliga åiterrapporteringskrav i regleringsbrevet samt gör en uppföljning enligt regler i relevanta lagar och förordningar i årsredovisningen. Under de senaste åren har universitetet förbättrat och kvalitetssäkrat rutinerna för framtagandet av årsredovisningen, bl.a. genom förbättring av planering och samordning av arbetet samt kvalitetssäkring av underlag och statistikuppgifter.

Kvalitetsdialoger i enlighet med Kvalitetssystem för utbildning (FS 1.1-1324-18)

Fakultetsnämnder och prefekt har ansvar för att sammanställa en verksamhetsberättelse och en verksamhetsplan för utbildningsprogram på grundnivå och avancerad nivå och för forskarutbildningsämnen i enlighet med fakultetens verksamhetscykel. Fakulteterna har årliga dialoger med ansvariga. Eventuella avvikelser lyfts till universitetsledningens dialoger med fakultetsledningarna.

Medarbetarenkät

Umeå universitet genomför vart tredje år en medarbetarenkät som riktar sig till alla anställda. Medarbetarenkätens resultat utgör sedan bl.a. underlag för handlingsplan för arbetsmiljö och lika villkor som sedan ingår i institutionens/enhetens verksamhetsplan. En ny medarbetarenkät planeras under år 2021.

Benchmarking och omvärldsanalyser

Umeå universitet gör löpande analyser i syfte att se hur Umeå universitet står sig i konkurrensen med andra lärosäten, identifiera svagheter och styrkor i den egna verksamheten, samt kunna utgå från en relevant omvärldsbild för universitetets utvecklingsarbete. Ett exempel på jämförelser är den analys av årsredovisningar som rapporteras varje år till universitetsstyrelsen och de analyser av rankingar som genomförs samt analys av utfall forskningsråd.

Uppföljning, övrigt

Både universitetsstyrelse och universitetsledning arbetar med uppföljning som instrument för verksamhetens utveckling.

Checklista

I enlighet med universitetsstyrelsens beslut infördes år 2014 en checklista. Den innehåller universitetets mest prioriterade risker/områden kopplade till övriga uppdrag och verksamhetskrav men lämnar även öppet för fakulteter eller motsvarande att göra en egen bedömning av risker för verksamheten Fakultet/motsvarande gör en självvärdering av om processen för den interna styrningen och kontrollen är betryggande, i allt väsentligt betryggande (förbättringsområden anges) eller inte betryggande (bristområden anges). Svaren följs sedan upp i dialog mellan universitetsledning och fakultetsledning. Checklistan skickas ut till underliggande enheter/institutioner för ifyllande och bifogas åiterrapporteringen.

2.3.5 Projektstyrningsmodell

Projektmodell

Rektor beslutade 2020 om Regel för universitetsgemensamma projekt (FS 1.1-1433-20). Regeln definierar vad som är ett universitetsgemensamt projekt och hur det ska initieras och följas upp. Till det har universitetsdirektören tagit beslut om projektmallar.

2.4 Regelverk

Vid Umeå universitet finns ett betydande antal universitetsgemensamma styrdokument inom många områden. För att få en gemensam struktur och en enhetlig terminologi för styrdokument beslutade av universitetsstyrelse och rektor, finns ett av rektor beslutad regel för styrdokument vid Umeå

UMEÅ UNIVERSITET

universitet. Reglerna anvisar vilka typer av styrdokument som ska finnas på universitetsgemensam nivå samt regler för införande, revidering och avveckling av dessa dokument.

Samtliga styrdokument publiceras på en gemensam plats på universitetets hemsida *Regelverket vid Umeå universitet*.

2.5 Information och kommunikation

Kommunikation är ett strategiskt verktyg som stödjer arbetet med att utveckla verksamheten och nå uppsatta mål. Umeå universitet använder och kombinerar olika interna och externa kanaler och arbetssätt för sin kommunikation för att nå bästa resultat. Kommunikationen görs i första hand på svenska, men den kommunikation som kan tänkas beröra internationella eller icke svensktalande målgrupper översätts också till engelska. Under 2018/2019 lanserades en ny, uppdaterad version av umu.se vilket gör att universitetet nu uppfyller kraven i EU-direktiv 2016/2102 för tillgänglighet för de sidor som lanserats i den nya webben. En ny webborganisation för att tydliga innehållsansvar på webben har införts för att det ska finnas förutsättningar att hålla hög kvalitet på innehållet även fortsättningsvis.

Kommunikationsenheten har på universitetsdirektörens uppdrag ansvar för att inom kommunikationsområdet utveckla universitetsgemensamma mål och strategier för varumärke, kommunikation och marknadsföring. Enheten samordnar aktiviteter, utvecklar och erbjuder universitetsgemensamma kommunikationskanaler samt ger stöd och råd i frågor som rör kommunikation. I arbetsuppgifterna ingår även att ansvara för universitetets kriskommunikation. Enheten erbjuder också kommunikationstjänster såsom kommunikationsplanering och webbredaktörsstöd mm som institutioner och enheter kan avtala om.

Policy för användning av sociala medier

Rektor har fastställt en policy för användning av sociala medier med Umeå universitet som avsändare. Med sociala medier menas här digitala kommunikationsvägar utöver e-post och sådana webbsidor som saknar möjlighet för läsare att lämna kommentarer. Dokumentet – som fokuserar på start, ansvar, underhåll, arkivering och nedläggning av "externa ytor" – syftar till universitetets efterlevnad av lagstiftning och serviceskyldighet.

Arbetsstödjande kommunikation och beslutskommunikation

Med arbetsstödjande kommunikation avses rutiner, regler, riktlinjer, instruktioner, stöd och mallar m.m. som behövs för det dagliga arbetet och för att myndighetens arbete ska bedrivas på ett korrekt sätt. Beslutskommunikation omfattar information om fattade beslut vid t ex universitetsstyrelsen eller rektorsmöten. Denna kommunikation ska vara tydlig och enkel att förstå, finnas lättåtkomlig för chefer och medarbetare som berörs och vara återsökningsbar för samtliga. Intranätet Aurora är huvudsaklig kanal för den återsökningsbara informationen och kompletteras med riktade och målgruppsanpassade interna notiser, nyhetsbrev eller mail till utvalda grupper. Aurora används för att kommunicera större förändringar som det är viktigt att målgrupperna omedelbart uppmärksammas på. 2019 genomfördes en förstudie för att se hur Aurora och intranätstödet till verksamheten kan förbättras, och denna kommer att vara underlag för fortsatt planering för utveckling av intranätet.

Kommunikation mellan chefer och/eller medarbetare

Det personliga mötet mellan chefer och medarbetare, mellan chefer och chefer och medarbetare emellan är viktiga för ömsesidig kommunikation. Digitala kanaler som bloggar och avgränsade samarbetsytor på intranätet Aurora är ett komplement till det personliga mötet mellan chef och medarbetare och också en samlad plats för enheters och grupper återsökningsbara information. Digitala kanaler används för att bidra till ökat samarbete och intern dialog.

Kommunikation mellan de organisatoriska ledningsnivåerna

Universitetsledningen har dialogträffar med ledningarna för fakulteterna och Lärarhögskolan varje vecka i ett rullande schema. Vid två tillfällen per år och fakultet deltar även fakultetens prefekter/motsvarande i dialogträffarna, som då benämns utökade fakultetsdialoger.

UMEÅ UNIVERSITET

Universitetsledningen har också träffar med samtliga dekaner samt rektor för Lärarhögskolan inom ramen för ledningsrådet månadsvis. Universitetsdirektör träffar regelbundet kanslicheferna för fakulteterna och Lärarhögskolan samt enhetschef för planeringsenheten för att bl.a. lösa aktuella problem och diskutera hanteringen av inkommande ärenden och uppdrag till universitetet. Denna gruppering utökas var fjärde vecka med universitetsförvaltningens bitr. förvaltningschefer och verksamhetscontroller och utgör då det strategiska rådet för administration.

Universitetsledningen har två gånger per år träffar med samtliga chefer inom Umeå universitet, d.v.s. både prefekter för institutioner och samtliga andra chefer inom universitetet.

Kommunikation med studentkåren

I enlighet med högskolelagen (HL) har studenterna vid universitetet rätt att vara representerade när beslut fattas eller när beredning sker som har betydelse för utbildningen eller studenternas situation. Studenterna har följaktligen ledamöter i såväl beslutande nämnder och styrelser som kommittéer och råd vid universitetet. Kommunikationsenheten träffar regelbundet representanter för studentkåren för att diskutera gemensamma kommunikationsfrågor och –utmaningar.

Seminarier m.m.

Inom universitetet anordnas många seminarier och möten i syfte att öka kunskap, sprida information samt hitta gemensamma arbetsmetoder. Ett exempel är de seminarier om lönerrevision som Personalenheten anordnar. Utbildningsstrategiska rådet arrangerar i normalfallet ett antal seminarier per termin med fokus på aktuella frågor inom utbildning, utbildningsteknik och utbildningskvalitet. Andra exempel är de träffar Kommunikationsenheten har för samtliga kommunikatörer som arbetar på universitetet och de möten som representanter för Planeringsenheten har med controllers på fakulteterna.

UCL - Umeå universitets Chefs- och Ledarutvecklingsprogram

Samtliga nya chefer ska delta i den universitetsgemensamma chefsintroduktionen samt i UCL-programmet. I såväl chefsintroduktionen som UCL berörs frågor om intern styrning och kontroll. Utbildningarna innehåller också inslag som fångar upp hur den interna styrningen och kontrollen kan och bör påverkas av en tillitsbaserad ledning och styrning.

Introduktion för nyanställda

Samtliga nyanställda vid Umeå universitet inbjuds till en gemensam introduktionsutbildning. Vanligtvis hålls utbildningen två gånger per år. Under 2021 kommer en ny introduktionsutbildning att utvecklas.

2.6 Tillsyn av intern styrning och kontroll

IT-säkerhet i administrativa system

IT-säkerheten vid Umeå universitet ska säkerställa att universitetet kan använda kommunikationsnät, datasystem och datorer utan onödiga störningar, och med avsedd funktion och hög tillgänglighet. För centrala eller gemensamma system såsom Raindance, Ladok, Primula och diariesystemet ska systemägare, utsedd av rektor, ansvara för IT-säkerheten i systemet eller resursen. I systemen finns inbyggda kontroller.

Informationssäkerhet

I enlighet med Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) föreskrifter om statliga myndigheters informationssäkerhet (MSBFS 2016:1) har rektor fastställt *Informationssäkerhetspolicy för Umeå universitet* (Dnr FS 1.1.1-998-17) samt *Risk- och sårbarhetsanalys* (Dnr FS 1.1.2-998-17).

Policyn beskriver mål, ansvar och organisation för informationssäkerheten vid universitetet.

Universitetsdirektören har som informationssäkerhetsansvarig det yttersta ansvaret för planering, samordning, uppföljning och kontroll av efterlevnad av informationssäkerhetsarbetet. Till stöd har informationssäkerhetsansvarig informationssäkerhetsgruppen, med utsedda representanter från fakulteter och universitetsförvaltningen, som har till uppgift att utgöra ett rådgivande och beredande organ i arbetet. I övrigt följer informationssäkerhetsansvaret den ordinarie linjestrukturen, och dekan

UMEÅ UNIVERSITET

respektive prefekt/motsvarande ansvarar för informationssäkerheten vid fakultet respektive institution/motsvarande.

Risk- och sårbarhetsanalysen utgör en bedömning av informationssäkerhetsmässiga risker vid universitetet samt anger vilka förebyggande åtgärder som är vidtagna eller planeras där risker föreligger. Analysen revideras minst vart tredje år. Utifrån risk- och sårbarhetsanalysens risker och förebyggande åtgärder utarbetas en handlingsplan. I samband med att handlingsplanen årligen revideras följs vidtagna åtgärder upp och återrapporteras till universitetsdirektör och rektor.

Förvaltningsenheter

Universitetsförvaltningen arbetar med stödprocesserna *strategiskt arbete, administration, samt infrastruktur*, i syfte att på ett så effektivt sätt som möjligt stödja den utbildning och forskning som bedrivs vid universitetet. Förvaltningsenheterna har även en viktig del i den interna kontrollen, bl.a. genom ansvar för administrativa system och processer.

Ansvarig	Huvudsakliga ansvarsområden
Ekonomienheten	Ekonomisystem, utveckling inom EA-området, universitetets gemensamma ekonomiadministration, betalningar
Enheten för kommunikation	Universitetsgemensam extern och intern kommunikation samt arrangemang
International Office	Internationella avtal, nätverk och samarbeten
Lokalförsörjningsenheten	Lokalförsörjning och fysisk planering, miljöfrågor, fysisk arbetsmiljö och säkerhet
Personalenheten	Samordning och utveckling av Umeå universitets arbetsgivarpolitiska arbete samt samordnande för myndighetens arbetsgivaransvar. Enheten utgör ett strategiskt och operativt stöd i HR-frågor till ledning och chefer samt ansvarar för universitetets löneadministration.
Planeringsenheten	Övergripande planering och uppföljning av all verksamhet, kvalitet och utvärdering inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå samt forskarutbildning: Planeringsenheten tillhandahåller även administrativt stöd till universitetsledningen.
Enheten för forskningsstöd och samverkan	Samverkan med aktörer som kommuner m.fl. samt tillhandahåller stöd för forskningsfinansiering och forskningsansökningar
Studentcentrum	Studieadministrativt system, studievägledning, studenthälsa, antagning och examina.
IT-enheten och IT-stöd och systemutveckling (ITS)	IT-infrastruktur, utveckling och genomförande av IT-strategi, IT-säkerhet, samordning av gemensamma IT-system, telefoni, IT-support, systemutveckling, drift, upphandling och inköp av IT-produkter
Universitetsledningens kansli	Diariesystem, registratur och arkiv, universitetsjurister, upphandlingsfrågor, informationssäkerhet och dataskydd.
Universitetsservice	Gemensamt bokningsbara lokaler, lokalvård, posthantering, växel och reception, husservice m.m.

Beslutande organ

Det högsta beslutande organet är universitetsstyrelsen. *Universitetsstyrelsens budgetkommitté* är beredande till universitetsstyrelsen i samtliga ekonomiärenden och *Revisionsutskottet* är ett rådgivande organ till styrelsen vad gäller frågor som rör internrevisionens granskningar.

UMEÅ UNIVERSITET

Rektor genomför varje vecka rektors beslutsmöte. Rektor avgör här sådana frågor som inte ankommer på universitetsstyrelsen att besluta om.

Disciplinnämnd: Umeå universitet har en särskilt inrättad disciplinnämnd. Grunderna för disciplinära åtgärder återfinns i högskoleförordningen och där anges i vilka fall disciplinära åtgärder mot studenter kan vidtas. De åtgärder som kan vidtas är varning eller avstängning.

Personalansvarsnämnd: Umeå universitet har en personalansvarsnämnd i enlighet med Högskoleförordningen. Personalansvarsnämnden prövar frågor som omfattar medarbetares misskötsamhet. Påföljder som kan förekomma är varning, löneavdrag, uppsägning eller avsked.

Elektorsförsamlingen: Består av 45 vetenskapligt kompetenta ledamöter samt 15 gruppsuppleanter som representerar universitetets fyra fakulteter enligt en proportionell fördelning efter antalet vetenskapligt kompetenta lärare per fakultet. Elektorsförsamlingens tjänstgör som valförsamling vid utseende av lärarna i universitetsstyrelsen, utseende av elektor och ersättare till forskningsrådets elektorsförsamlingar vid region 5 samt, under förutsättning att universitetsstyrelsen beslutar det, som del av hörandeförsamling vid utseende av rektor.

Norrlands universitetssjukvårdsstyrelse: Norrlands universitetssjukvårdsstyrelse är det gemensamma organet för samverkan och styrning av universitetssjukvården mellan Umeå universitet och Västerbottens läns landsting enligt det nationella ALF-avtalet och det nationella TUA-avtalet.

Rådgivande och beredande organ

Nedanstående organ är rådgivande till rektor, förutom prissättningsrådet och kanslichefsgruppen som är rådgivande till universitetsdirektör. I dessa råd och kommittéers ansvar ingår bland annat att utforma universitetets policys, förankra policys, bevaka kunskapsutvecklingen inom sitt område, uppmärksamma bristande måluppföljning, samt aktualisera och driva övergripande och principiella frågor inom respektive område.

- *Universitetsledningen*
- *Ledningsrådet*
- *Forskningsstrategiskt råd*
 - o *Rådet för forskningsinfrastrukturer*
- *Utbildningsstrategiskt råd*
 - o *Kursklassificeringsrådet*
- *Strategiskt råd för administration*
- *Rådet för artificiell intelligens och autonoma system*
- *IT-råd vid Umeå universitet*
- *Antagningsrådet*
- *Arbetsmiljökommittén*
- *Examensrådet*
- *Prissättningsrådet*
- *Rådet för lika villkor*
- *Språkrådet*
- *Kanslichefsgruppen*
- *Nämnden för högskolepedagogisk meritering*

2.6.1 Internrevision

Internrevisionen är en intern resurs som stödjer ledningen och universitetets fakulteter, institutioner arbetsenheter och centrum att bedriva en säker och effektiv verksamhet. Revisionen bidrar genom granskningar, stödande och rådgivande verksamhet till en förbättrad styrning, ledning, uppföljning och kontroll av verksamheten. Revisionen är oberoende och objektiv i gransknings- och rådgivningsarbetet och ska stödja universitetet genom att granska och bedöma verksamheten, regelefterlevnad, uppfyllelse av regeringens mål och kraven på en effektiv verksamhet. Internrevisionen är organisatoriskt placerad som en fristående enhet under universitetsstyrelsen.

UMEÅ UNIVERSITET

Internrevisionen rapporterar sina iakttagelser och sina förslag till styrelsen, som har att ta ställning till vilka åtgärder som ska vidtas. Innan rapportering sker till styrelsen presenterar internrevisionen sina iakttagelser till universitetsledningen som tar fram ett åtgärdsförslag och kommenterar granskningsrapport.

2.6.2 *Universitetskanslersämbetet*

Universitetskanslersämbetet är en myndighet med uppdrag att granska kvaliteten i högre utbildning och lärosätenas system för kvalitetssäkring av högre utbildning och forskning samt utöva juridisk tillsyn över alla universitet och högskolor. Universitetskanslersämbetet har även till uppgift att följa upp och analyserar utvecklingen och trender inom den svenska högskolan samt ansvara för all officiell statistik på högskoleområdet.

2.6.3 *Universitets- och högskolerådet*

Universitets- och högskolerådet ska bland annat ge saklig och relevant information om högskoleutbildning, erbjuda antagningsservice, ha kompetens om och ge service i tillträdesfrågor, bedöma utländsk utbildning, erbjuda möjligheter till internationellt samarbete och leverera tjänster inom systemförvaltning. Myndigheten har också regeringens uppdrag att arbeta för att motverka diskriminering, främja lika rättigheter och möjligheter samt främja breddad rekrytering inom högskolan.

2.6.4 *Riksrevisionen*

Riksrevisionen är en del av riksdagens kontrollmakt och har i uppdrag att granska statlig verksamhet för att tillse att statsförvaltningen har god resursanvändning och utövar en effektiv förvaltning. Riksrevisionen granskar universitetets ekonomi och verksamhet. Årligen granskas universitetets årsredovisning och därutöver görs olika temagranskningar. Riksrevisionen rapporterar både muntligt och skriftligt i revisions-PM.

2.6.5 *Övrig granskning*

Det finns även andra statliga myndigheter som genomför granskning av Umeå universitet, exempelvis Datainspektionen m.fl.

3 **Övriga förordningar med krav på riskanalys**

3.1 **Förordningen (1995:1300) om statliga myndigheters riskhantering**

En överenskommelse har träffats med Kammarkollegiet om övertagande av universitetets risker i ekonomiskt avseende samt att svara för skadereglering. Under år 2018 genomfördes en riskanalys i enlighet med förordningen. Utifrån denna riskanalys har åtgärder beslutats av rektor. För att minska framtida skadekostnader genomförs riskreducerande åtgärder. Nedan följer några exempel på pågående åtgärder:

- Upprättande av ledningssystem för informationssäkerhet och personuppgiftshantering samt rekrytering av informationssäkerhetssamordnare.
- Genomförande av en riskinventering på institutions- och enhetsnivå vartannat år samt samordning av riskanalyser.
- Utveckling av intern säkerhetsutbildning riktad till både chefer och anställda, bland annat genom utbildningssamordning mellan olika säkerhetsområden.
- Översyn av säkerhetspolicy.
- Utbildning av alla anställda i brandskydd- och brandsäkerhet.

UMEÅ UNIVERSITET

3.2 Förordningen (2015:1052) om krisberedskap och höjd beredskap

Universitetet har under 2018 reviderat sin organisation för krishantering och tydliggjort vilka roller som finns och vilken ansvarsfördelning som gäller vid krishantering. För att öka beredskapen för institutioner och enheter att hantera kriser så genomförs olika åtgärder. Nedan följer några exempel på åtgärder:

- Utveckling av utbildningar för att fortlöpande erbjuda utbildning till institutioner och enheter vad gäller krishantering
- Utveckling av övningsverksamheten för att fortlöpande kunna erbjuda övningsverksamhet vad gäller krishantering till institutioner och enheter
- Översyn av universitetets interna information om krishantering på Intranätet Aurora
- Revidering av vägledningsdokumentet om krishantering riktad till institutioner och enheter

3.3 Dataskyddsförordningen (GDPR, The General Data Protection Regulation)

Dataskyddsförordningen (GDPR, The General Data Protection Regulation) gäller i hela EU fr.o.m. maj 2018 och har till syfte att skapa en enhetlig och likvärdig nivå för skyddet av personuppgifter så att det fria flödet av uppgifter inom Europa inte hindras. Mycket i dataskyddsförordningen liknar de regler som fanns i personuppgiftslagen men kraven på att universitetet som personuppgiftsansvarig ska kunna visa att personuppgifter behandlas korrekt inom universitetet har ökat. Umeå universitet har utsett ett dataskyddsombud och har bl.a. genomfört informationsinsatser om den nya lagstiftningen, utarbetat rutiner för de behandlades begäran om registerutdrag och skapat en ny sida på intranätet med information m.m. Arbetet med att implementera dataskyddsförordningen och skapa ett ledningssystem för behandling av personuppgifter vid universitetet fortsätter och kommer att samordnas med arbetet med informationssäkerhet.

3.4 Säkerhetsskyddslag (2018:585)

Ny lagstiftning från och med 1 april 2019 som gäller för den som till någon del bedriver verksamhet som är av betydelse för Sveriges säkerhet eller som omfattas av ett för Sverige förpliktande internationellt åtagande om säkerhetsskydd (säkerhetskänslig verksamhet). Med säkerhetsskydd avses skydd av säkerhetskänslig verksamhet mot spioneri, sabotage, terroristbrott och andra brott som kan hota verksamheten samt skydd i andra fall av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter.

Umeå universitet omfattas säkerhetsskyddslagen och ett arbete har påbörjats med att identifiera vilka åtgärder som därmed behöver vidtas.